

21. 03. 2017

Možnosti realizace drobných vodohospodářských opatření ve venkovské krajině

modelové příklady

Krajský pozemkový úřad pro Plzeňský kraj

Pobočka Plzeň

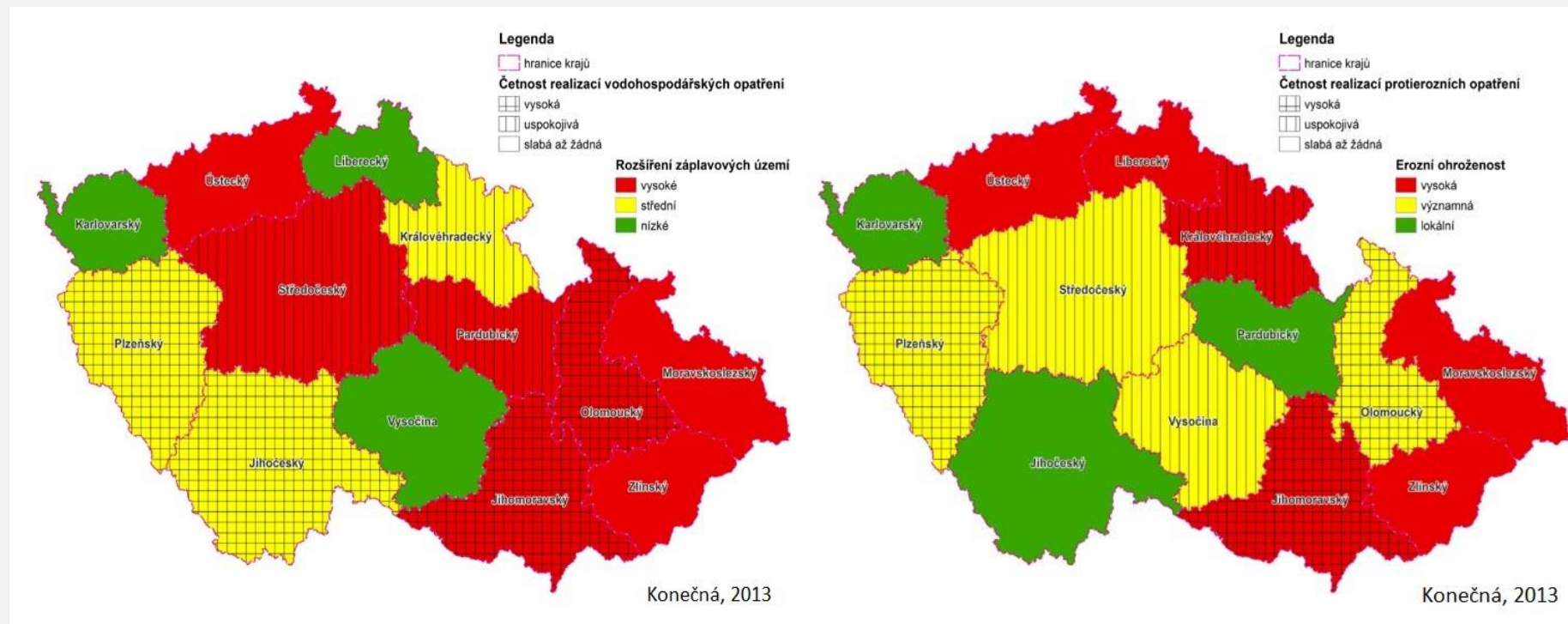
V. A. Mazín

Plzeň 2017

Osnova

- 1) Vývoj podnebí, dopady na zemědělskou krajinu a trendy pozemkových úprav
- 2) Typy krizových situací subpovodí ve venkovské krajině
- 3) Modelové příklady realizovaných drobných vodohospodářských staveb
- 4) Diskuze

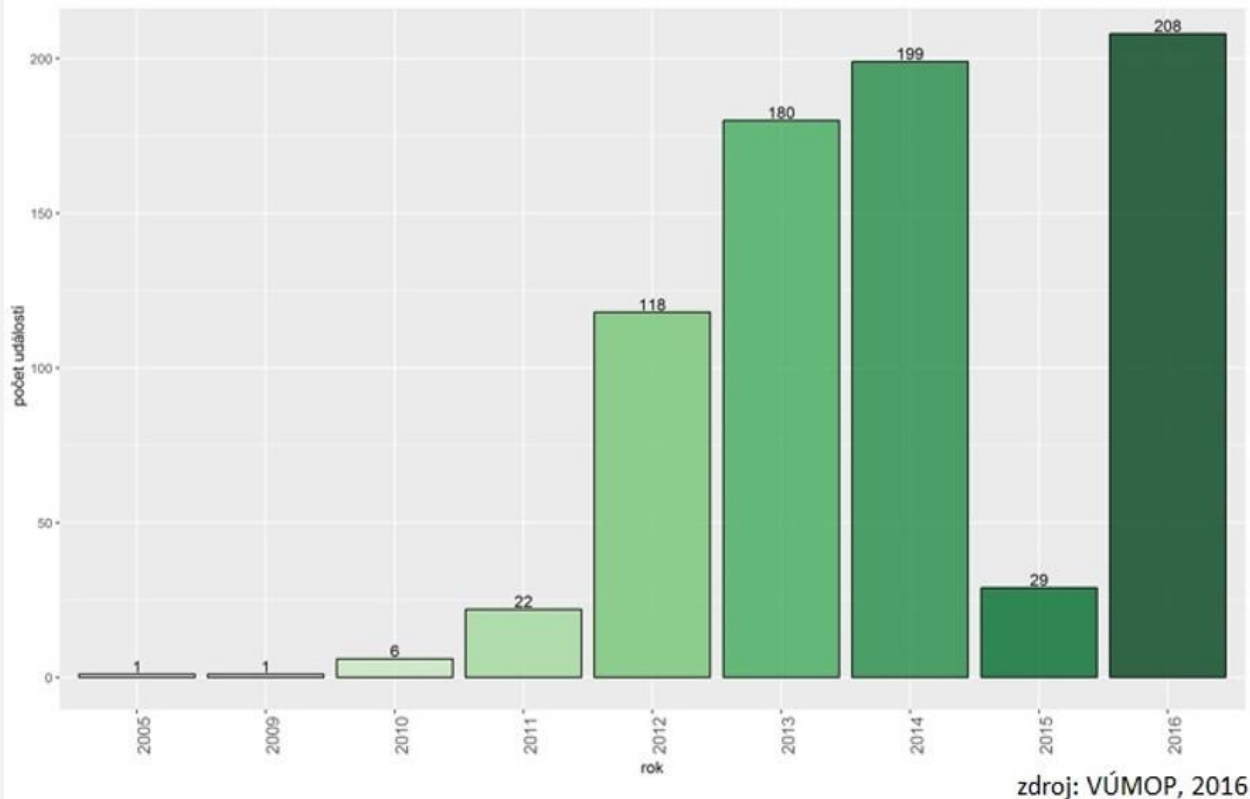
Erozní ohroženost a povodňové nebezpečí (plošné průměrné údaje)

*nebezpečí velkých povodnív záplavových území velkých toků
erozní ohrožení a místní povodně na pahorkatinách (60% ČR)*

Monitoring eroze

náhodné epizody

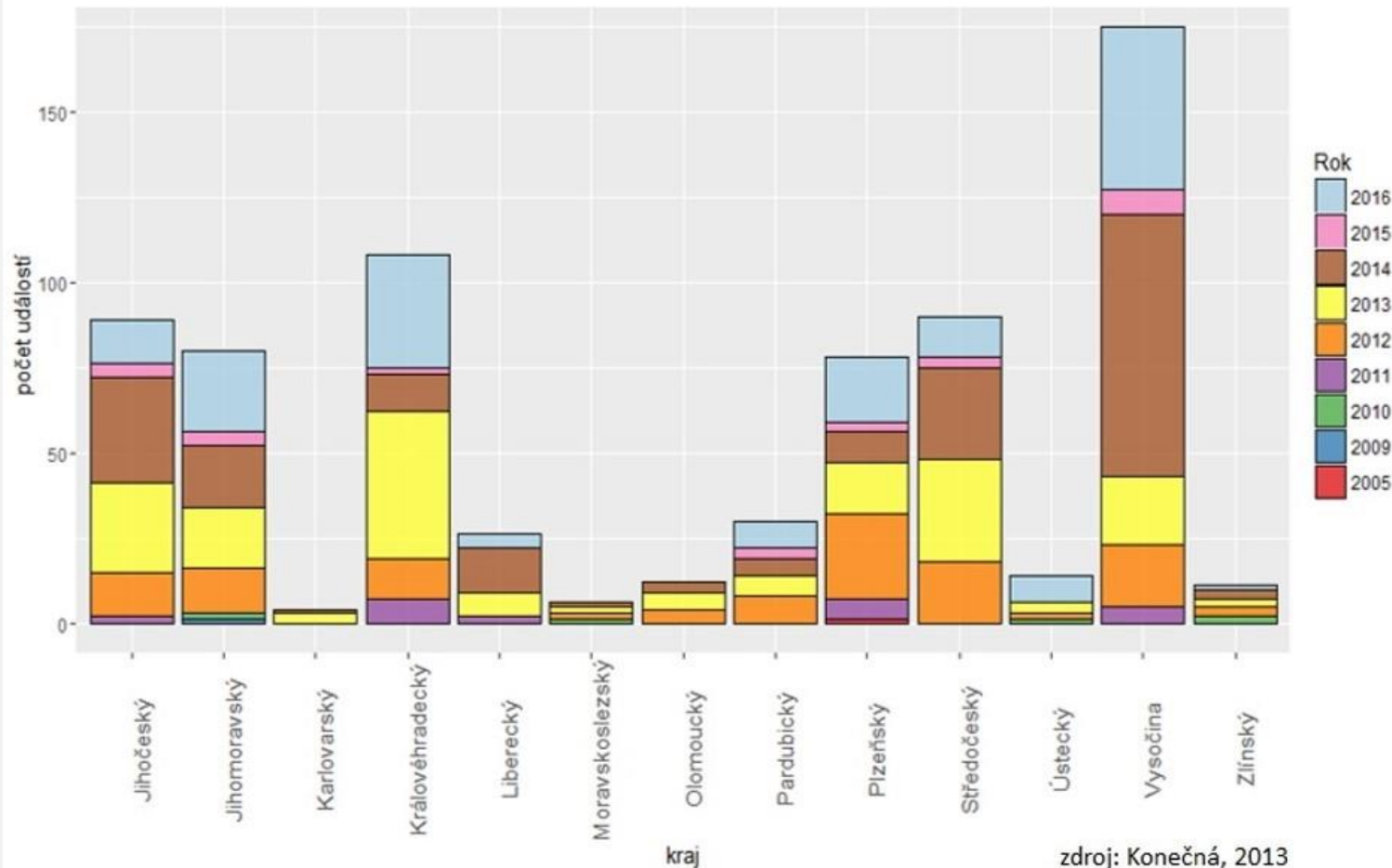

*S výjimkou 100letého sucha v roce 2015 je **rostoucí trend** náhlých erozí v ČR prokazatelný.*

Největší výskyt: Vysočina, Jihomoravský, Plzeňský

Monitoring eroze

náhodné epizody

Korelace geomorfologie s náhlou erozí

Rozhodující faktory vzniku náhlé eroze a místní povodně

Neovlivnitelné faktory vyšší moci (změny počasí a krajina):

Extrémní srážky v malém prostoru

Tvar a svažitost terénu lokality v krajině

Rizikové chování člověka (nepřizpůsobivost změnám):

- *Nepřiměřeně velké a dlouhé půdní bloky (až přes 1 km)*
- *Nevhodné plodiny na svahu (kukuřice, řepka)*
- *Nepřiměřeně a nevhodně zorněná půda*
- *Zanedbaná vodohospodářská opatření (meliorace, nádrže)*

Možnosti využití plánovacích dokumentací pro zpracování prováděcích projektů vodohospodářských a protierozních opatření

Územní plán obce (obec – průběžná aktualizace) může předcházet studii

Komplexní pozemkové úpravy (Státní pozemkový úřad - jednorázově), žadatelé vlastníci pozemků (více jak 50%) a obec

Plány dílčích povodí, Povodí s.p.(závody – 1x za 4 roky), spolupráce s ostatními rezorty

Územní Studie krajiny ORP (úřad územního plánování ORP – vyhlášen dotační program MMR a MŽP)

Ostatní vyhledávací studie

Individuální iniciativa a akce vlastníka pozemků a správce stávajících staveb

Kritéria a postup vyhodnocení krizové situace náhlé eroze a místní povodně ve studii odtokových poměrů území (selský rozum)

1. Vyhodnocení subpovodí jako sběrné plochy pro náhlý odtok extrémních srážek
2. Vymezení odtokových linií jako drah soustředěného odtoku
3. Určení kritického profilu, který uzavírá sběrnou plochu v nejnižším bodě (většinou křížení se silnicí, vtok do zástavby apod.)
4. Posouzení průtočné kapacity kritického profilu (potrubí, příkop, přepad) na hranici zástavby

Výstup a závěr studie odtokových poměrů:

Promítnutí kritického profilu a návrh na rámcové opatření a změnu využívání v územním plánu obce

Partneři pro návrh a projekci vodohospodářského a protierozního opatření

Správci toku, vodních útvarů a povodí (Povodí s.p., Státní pozemkový úřad, Lesy ČR, Obec, církev)

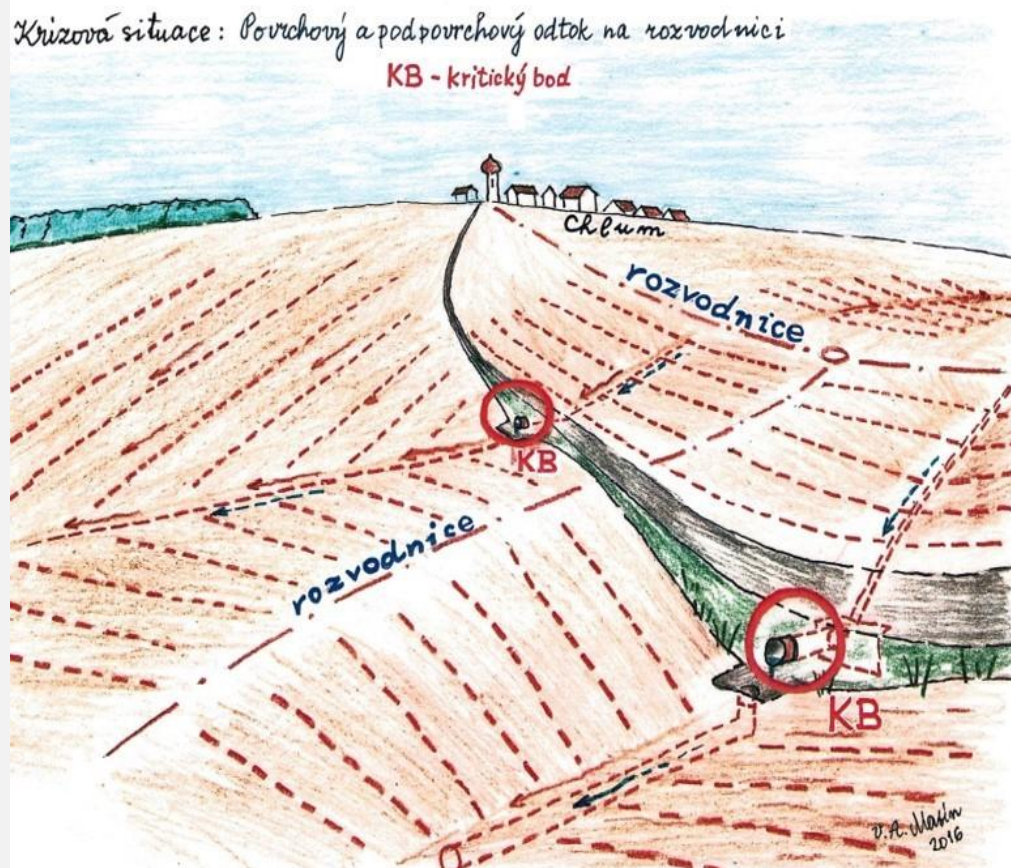
Vlastníci a nájemci pozemků (pod tokem a sousedních i povodí, navazujících – zemědělci)

Obec a vodoprávní úřad, orgán ochrany ZPF, orgán územního plánování

Zemědělský podnik využívající subpovodí a sběrnou plochu

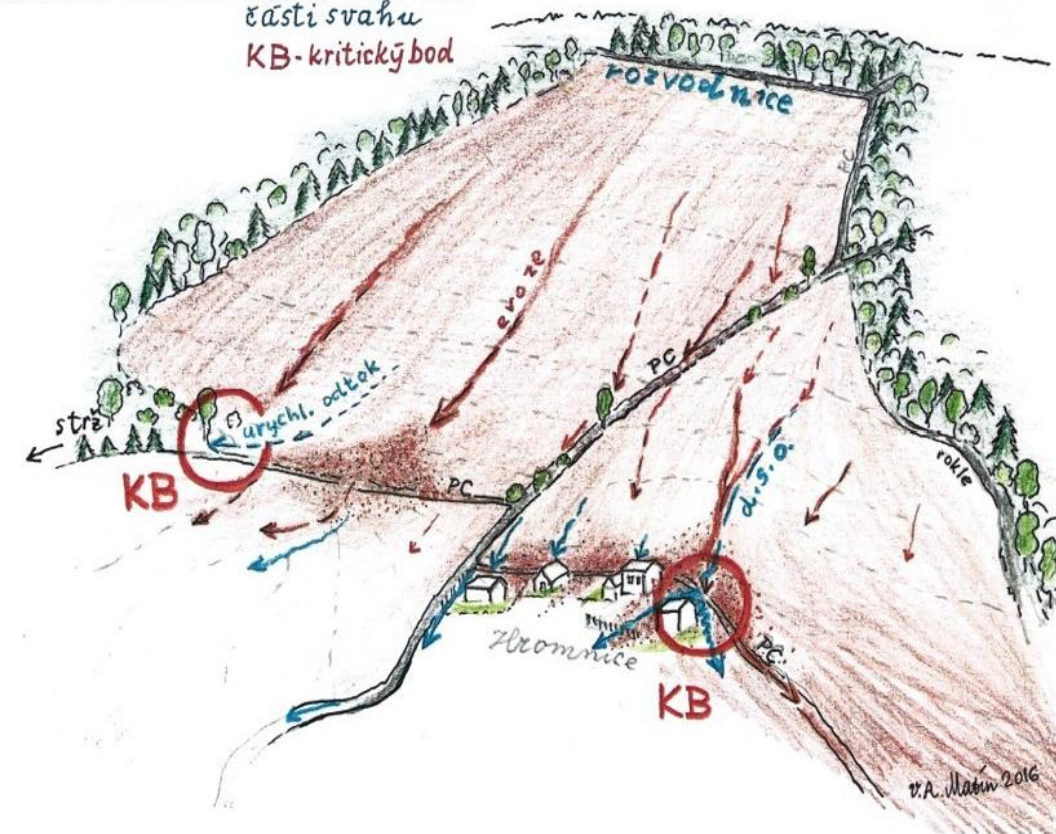
Státní pozemkový úřad, pokud jsou zahájeny pozemkové úpravy

Krizové situace

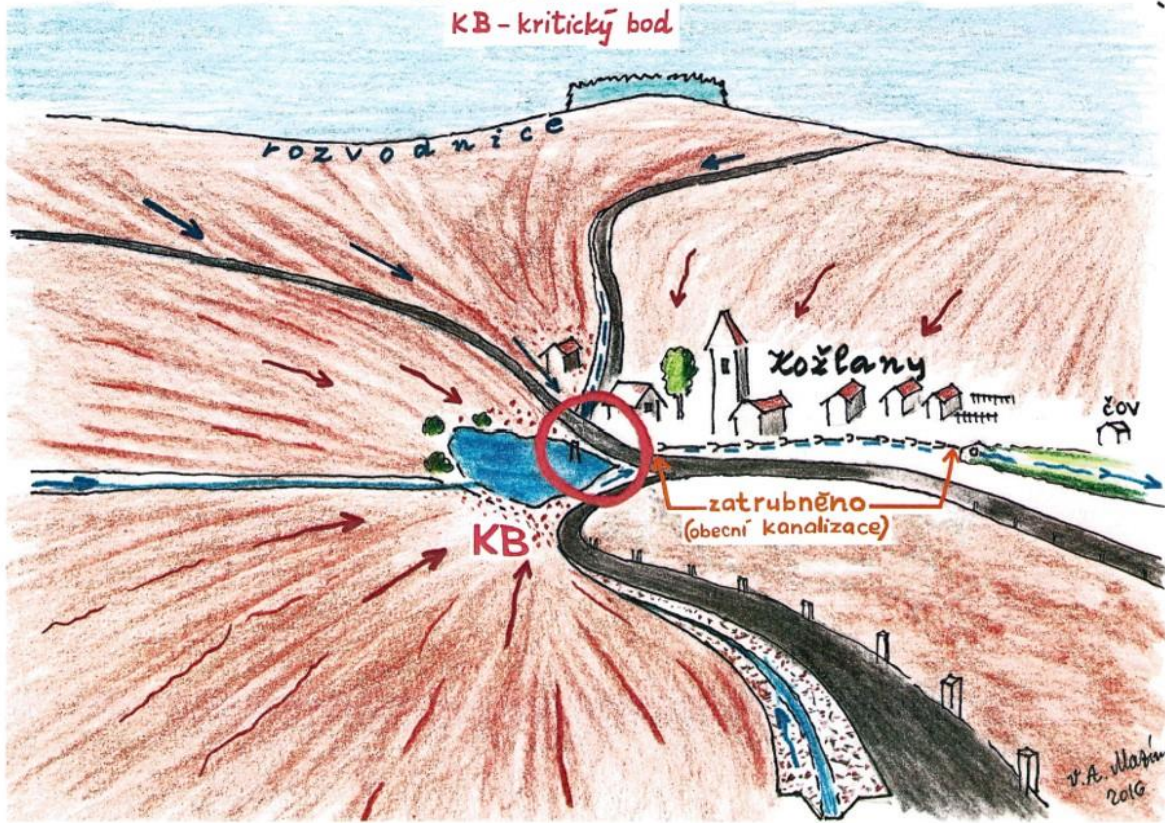
Krizové situace – křížení odtokových linií s komunikací nebo okrajem zástavby

Krizová situace: Odtok ve střední části svahu
KB - kritický bod

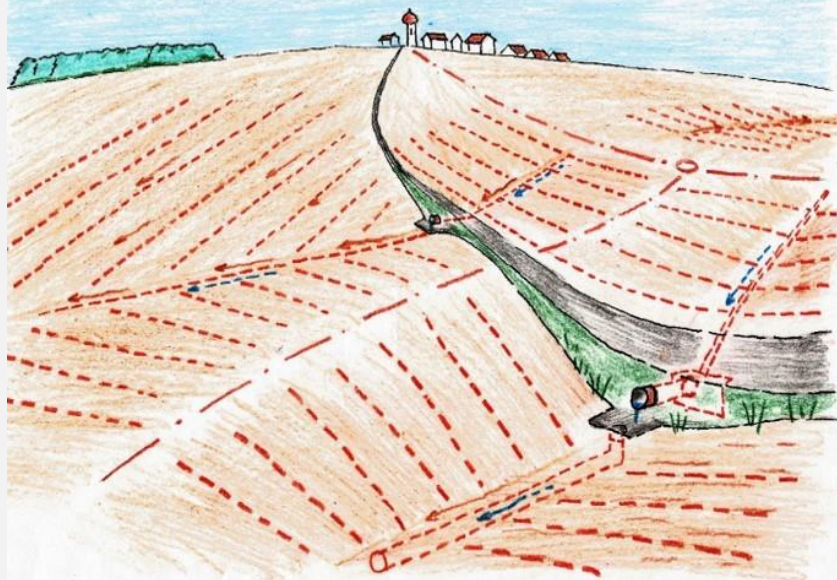
Krizové situace – malý vodní tok procházející obcí

Krizová situace: Dolní část svahu s vodotečí v obci
KB – kritický bod

Krizové situace – urychlený odtok z rozvodnice povodí

Původní stav 2008 - Chlum
rozvodnice třech subpovodí

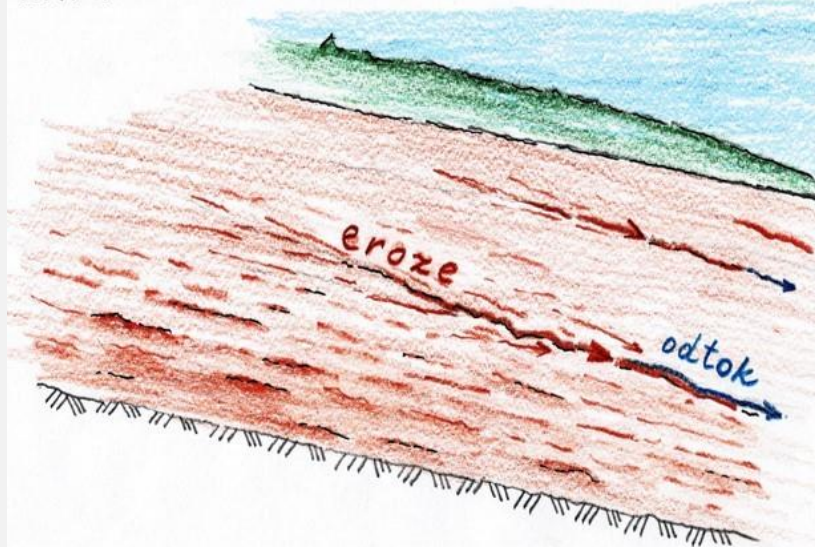

Stav po pozemkových úpravách
2015

Krizové situace – eroze na velkém půdním bloku a dráhy soustředěného odtoku

Přirodní stav 2010 - Kromnice

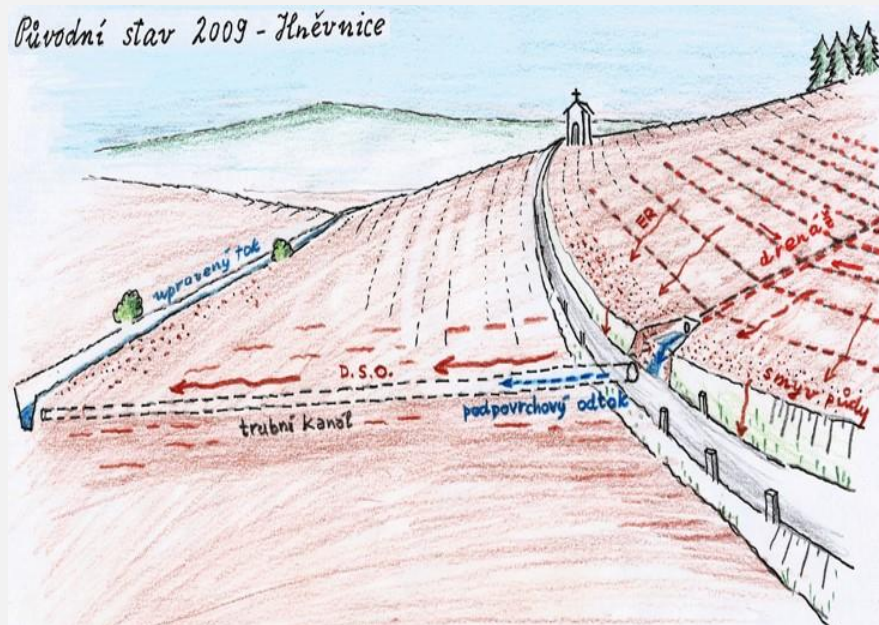

Stav po pozemkových úpravách 2015
sběrný průleh se zasakovacím pásem

Krizové situace – podpvrchový a povrchový odtok z drenážních soustav

Původní stav 2009 - Hlěvnice

Stav po pozemkových úpravách - 2014
odtrubnění a soustava vsakovacích jam

Komplexní přínosy výstavby vodohospodářských a protierozních opatření ve venkovské krajině

Ochrana přirozené úrodnosti zemědělské půdy

Zpomalení odtoku vody z povodí a její bezpečné svedení

Zmírnění povodňových rizik

Podpora vsaku vody do půdy a akumulace pozemních zdrojů vody

Zadržení vody v krajině a oživení přírodě blízkých geobicénů

Prevence proti suchu a možnost rezervoárů pro budoucí závlahy

Částečné odbourání dusíku, fosforu a pesticidů z vody (ochrana zdraví)

Zvýšení hodnoty krajinného rázu a zvýšení biodiverzity

Investoři a dotace

Investoři a dokumentace se mohou kombinovat

Studie širších územních vazeb: obec

Státní pozemkový úřad

Povodí s.p.

soukromá osoba (vlastník pozemku)

Plán (Návrh) : ÚPD – obec (pořizovatel)

KoPÚ Plán společných zařízení– Státní pozemkový úřad

Krajinný plán – (nezávazná dokumentace)

Projekt (dokumentace stavby): obec

KoPÚ – Státní pozemkový úřad

soukromá osoba (vlastník pozemku)

Stavba (realizace): obec

Státní pozemkový úřad (jen v obvodu provedené KoPÚ)

Povodí s.p. (pokud je správcem toku)

soukromá osoba (vlastník pozemků)

■ limitující faktory realizace vodohospodářského opatření

Úspěšné navázání *participace partnerů* a místní komunity především zemědělců a správců toků

Vhodný *návrh druhu vodohospodářského opatření* v územním plánu, nebo plánu společných zařízení

Majetkoprávní příprava jako klíčová věc (fenomen pozemkových úprav)

Dostatek *státní a obecní půdy* (výkup za tržní ceny) při pozemkových úpravách

Vzdělání a propagace v oboru pozemkových úprav a vodohospodářství

Nová *dotační politika* – na realizaci pro zemědělce a na údržbu těchto veřejně prospěšných staveb pro vlastníky staveb (obec)-2016-
údržba cest MZe

Vyhodnoceno v soutěži Vesnice roku v Programu obnovy venkova a zároveň v soutěži Společné zařízení roku 2016

Děkuju za pozornost